

Titulació, impartició i nombre de crèdits:

Pedagogia, troncal, 2n curs, 8 crèdits (6,7 ECTS)

Departament: Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació

Professors: Ibis Álvarez i Eulalia Hernández.

1. Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

- Valorar les aportacions del coneixement psicològic en la formació pedagògica, considerant-lo com a component necessari per tal d'analitzar i interpretar els processos educatius en general, i els escolars en particular, de manera que pugui guiar l'elaboració de propostes i projectes educatius i curriculars
- Conèixer els principals canvis que es produeixen al llarg de les diferents etapes evolutives, així com els mecanismes i factors responsables d'aquests canvis.
- Analitzar actuacions educatives en l'àmbit de l'educació formal i aprofundir en els aspectes cognitius, motrius, afectius i socials interactius del desenvolupament que tenen lloc en el context escolar
- Analitzar els processos d'aprenentatge, els mecanismes que hi influeixen, l'organització del coneixement i els processos psicosocials i motivacionals que tenen lloc en el context de l'aprenentatge escolar
- Analitzar propostes i projectes educatius i construir criteris propis d'intervenció tot exercitant una metodologia de treball i d'estudi que permeti l'elaboració significativa del propi aprenentatge i el desenvolupament d'actituds favorables a la cooperació entre companys i entre professionals de l'àmbit de l'educació

2. Blocs temàtics i organització dels continguts

I. Marc teòric de referència

- La Psicologia del Desenvolupament com a disciplina científica. El canvi evolutiu com objecte d'estudi. Mètodes i dissenys d'estudi del canvi evolutiu.
- Desenvolupament, aprenentatge, cultura i educació. El desenvolupament humà com a construcció mediada. L'educació com a motor fonamental del desenvolupament.

II. Aproximació descriptiva als processos de canvi evolutiu.

- El desenvolupament motor. Avenços en la motricitat. Processos i mecanismes en el desenvolupament motor.
- El desenvolupament cognitiu. De l'experiència pràctica al raonament abstracte: el pas de la intel·ligència sensorio-motora a la intel·ligència preoperatòria i operatòria. L'ús d'estratègies cognitives i els processos metacognitius. Processos i mecanismes en el desenvolupament cognitiu.
- El desenvolupament de la comunicació i el llenguatge. Els inicis de la comunicació en la interacció pre-verbal. Evolució del llenguatge en els seus aspectes de forma, contingut i ús. El llenguatge com a mediador del pensament. Processos i mecanismes en el desenvolupament de la comunicació i el llenguatge.
- El desenvolupament social i afectiu-emocional. Processos de vinculació social i afectiva en els primers anys. La construcció de les relacions. Avenços en el coneixement social i el desenvolupament moral. Processos i mecanismes en el desenvolupament social i afectiu-emocional.

III. Desenvolupament i context.

- El paper dels contextos en el desenvolupament humà. Les pràctiques educatives com a contextos de desenvolupament. El context familiar. El context del grup d'iguals. El context escolar.
- L'aprenentatge i l'ensenyament escolar: Principis bàsics del socioconstructivisme. La construcció del coneixement a l'escola: la interacció professor-alumne-continguts.

IV. Els processos d'ensenyament i aprenentatge escolar.

- Els processos de construcció i organització del coneixement. Els coneixements previs: organització i funcionalitat. L'aprenentatge significatiu. La construcció de significats i l'atribució de sentit en l'aprenentatge escolar.
- Interacció professor-alumnes i processos de construcció del coneixement. L'ensenyament com ajust ajustat. La Zona de Desenvolupament Proper. Els mecanismes d'influència educativa.

- Interacció entre alumnes i processos de construcció de coneixement. Mecanismes psicològics en la construcció de coneixement en la interacció entre alumnes. L'aprenentatge cooperatiu.
- Motivació i aprenentatge escolar. L'autoconcepte i l'autoestima. Motivació i metes d'aprenentatge. Influència de les expectatives i les atribucions.
- L'ensenyament i aprenentatge dels diferents tipus de continguts escolars. Els continguts factuais i conceptuals, els continguts procedimentals, i els continguts normatius, actitudinals i de valors. L'ensenyament i l'aprenentatge de les estratègies de regulació i autoregulació.

El plantejament del treball a la assignatura segueix els principis de diversitat metodològica, flexibilitat i interrelació, i es caracteritza per:

- a) Progressiu desplaçament de la intervenció explicativa del professor a l'actuació autònoma dels alumnes.
- b) Activitats en grup i individuals.
- c) Aprenentatge basat en comprensió, valoració crítica i comentari de lectures; intercanvi d'experiències i reflexió sobre la pràctica.

Des de una altra lògica es pot considerar una metodologia fonamentada en activitats presencials i no presencials dirigides, a més del treball autònom de l'alumne.

Els tipus de docència i activitats per realitzar es detallen a continuació:

Activitats presencials

Es porten a terme al llarg del curs, cada setmana a horari de classe. S'hi combina l'exposició del professor, l'anàlisi de documentació (lectures, vídeos) en equips cooperatius, activitats pràctiques i breus exposicions i posades en comú dels alumnes de manera interrelacionada..

Activitat dirigida fora de l'aula

Es porten a terme al llarg del curs utilitzant l'espai reservat pel procés d'aprenentatge dirigit. Algunes de aquestes activitats es porten a terme a través del campus virtual. S'hi combinen dos tipus de situacions:

- Tutorització de petits grups,
- Treball amb tot el grup classe

amb la finalitat de guiar les exposicions dels alumnes referents a la pràctica i al monogràfic.

Activitat autònoma fora de l'aula

Les activitats aprenentatge autònom fora de l'aula es porten a terme al llarg del curs, amb la finalitat d'elaborar els treballs de síntesi, las pràctiques i el treball de recerca. Són activitats que l'alumnat realitza sense una supervisió (o guia) directa del professorat.

Cada semestre del curs es facilita un pla de treball detallat amb la temporització, i es facilita una guia de les lectures obligatòries per a cadascun dels temes. El programa de l'assignatura amb els materials que s'han d'utilitzar, bibliografia i altres recursos com pàgines web recomanades, esquemes, pautes i guies de treball, es troben a l'espai virtual de l'assignatura.

Els estudiants responen un breu qüestionari a l'inici de curs en el qual poden explicitar les expectatives personals sobre el treball de l'assignatura.

Les sessions de classe, a més de ser un espai d'obtenció d'informació, han de ser bàsicament un espai d'intercanvi: estudi de textos, elaboració de dades, visionament de cintes, demandes, propostes, debats, etc.

3. Avaluació

L'avaluació es considera l'eina que aplega tant el procés com el resultat de l'aprenentatge. Periòdicament es promourà la reflexió sobre com es va desenvolupant la matèria.

Es valora l'actitud envers el treball dut a terme a la classe i l'aportació d'idees, dubtes, qüestions a debatre, informacions i punts de vista personals argumentats al grup de classe. S'avaluaran els treballs individuals i d'equip.

Per a ser avaluat és necessari haver assistit i participat a classe, i haver cooperat en tots els treballs d'equip. Hi ha una prova escrita individual sobre el contingut del primer semestre al gener, i una altra del contingut del segon semestre al juny. L'avaluació considera els diferents tipus d'activitats d'ensenyament-aprenentatge, dirigit i autònom.

4. Fonts d'informació bàsica

Per a cada tema es facilitarà bibliografia específica, tant de lectura obligatòria com per ampliar alguns aspectes del contingut presentat.

L'espai virtual l'Autònoma Interactiva, a més, és utilitzat al llarg del curs per proporcionar informació sobre temes d'actualitat, recomanar bibliografia nova o articles de diari, informar d'actes i conferències de facultat o externes relacionades amb els objectius de treball de l'assignatura. Una altra funció important és la comunicació via correu electrònic, on es traspassen documents (relatius als treballs que s'han de fer) entre els equips de treball i el professorat, a fi de fer-ne un seguiment. Finalment, també s'utilitza per penjar els treballs corregits de cada equip i fer-ne difusió entre els companys.

Bibliografia recomanada

Manuels de psicologia evolutiva:

BERGER, K.S. i THOMPSON, R.A.(1997). *Psicología del desarrollo: Infancia y adolescencia*. Madrid: Médica Panamericana.

CLEMENTE, R.A. i HERNANDEZ (1996). *Contextos de desarrollo psicológico y educación*. Málaga: Aljibe.

HOFFMAN, L. et al. (1995). *Psicología del desarrollo hoy*. Madrid: McGraw-Hill.

DELVAL, J. (1994). *El desarrollo humano. Siglo XXI*.

LOPEZ, F. et al. (Coord.) (1999). *Desarrollo afectivo social*. Madrid: Pirámide.

PALACIOS, J., COLL, C. I MARCHESI, A. (Comp.) (2001). *Desarrollo psicológico y educación. I. Psicología Evolutiva*. Madrid: Alianza Psicología.

MIRANDA, A., JARQUE, S. y AMADO, L. (1999). *Teorías actuales sobre el desarrollo*, Málaga: Aljibe.

PERINAT, A. (1997). *Desenvolupament i aprenentatge durant l'edat escolar*. Barcelona: Eduuoc.

PERINAT, A. (1998). *Psicología del desarrollo. Un enfoque sistémico*. Barcelona: Eduuoc.

SILVESTRE, N. i SOLE, R. (1993). *Psicología Evolutiva*. Barcelona: CEAC.

TRIADO, C. (Coord.) (1993). *Psicología Evolutiva*. Vic: Eumo.

Manuels de psicologia de l'educació i la instrucció

COLL, C. (Coord.) (1997). *Psicología de la instrucción*, Barcelona: Eduuoc.

COLL, C., PALACIOS, J. i MARCHESI, A. (Comp.) (2001). *Desarrollo Psicológico y educación. II. Psicología de la Educación Escolar*, Madrid: Alianza Psicología.

MARCHESI, A. i MARTIN, E. (1998). *Calidad de la enseñanza en tiempos de cambio*, Madrid: Alianza.

MARTIN, E. i COLL, C. (2003). *Aprender contenidos, desarrollar capacidades. Intenciones educativas y planificación de la enseñanza*, Barcelona: Edebé.

Recursos telemàtics

Departament d'Ensenyament de la Generalitat: tot tipus d'informació sobre administració educativa: instruccions, recursos materials, centres, legislació, estudis, formació permanent, normatives, etc.

www.gencat.es/ense

Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (PIE). Proporciona: una base de dades documental de recursos educatius i materials curriculars, programari educatiu, recull i comentari de webs d'interès per a l'ensenyament classificats en seccions temàtiques, propostes d'activitats didàctiques, pàgines web dels centres, connexions en xarxa.

<http://www.xtec.es>

Edu365. Nou servei d'Internet que el Departament d'Ensenyament, a través de la Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya, posa a disposició de tot l'alumnat de Catalunya i les seves famílies:

<http://www.3ieduca.com>

Pàgina per treballar educació en valors (activitats, programacions, fotografies, jocs, contes, etc...).

<http://www.pangea.org/edualter>

Aprender a aprender. Ensenyança d'estratègies d'aprenentatge:

<http://www.xtec.es/~cdorado/cdora2/index.htm>

Aspectes sobre dinàmica de grups a l'aula. Conté exposicions i enllaços a altres direccions. Treballa especialment la "Educación para el Desarrollo". <http://www.fuhem.es/CIP/EDUCA>

Educalia. Comunitat virtual per a nens, mares i pares, mestres. <http://www.educalia.org>

Atenció a la diversitat. Institut de Ciències de l'educació de la Universitat Autònoma de Barcelona. Web que proporciona recursos, programes i intercanvi sobre experiències d'atenció a la diversitat dels alumnes. <http://www.blues.uab.es/ice/diversitat/frame.htm>

Senderi, butlletí d'educació en valors. Ofereix diferents espais on exposar idees, compartir experiències i presentar materials: <http://www.senderi.org>

Guia de la comunicació eficaç: recursos per preparar documents acadèmics i presentacions orals
<http://www.uab.es/gab-llengua-catalana/cat/assessorament/guia/index.html>

Recursos específics de psicologia

PsicoEduc Comunidad Virtual Sobre Psicología de la Educación: <http://psicoeduc.rediris.es/>

Tècniques de dinàmica de grup: "<http://perso.wanadoo.es/angel.saez/actividades.htm>"

Intel·ligència emocional:

http://www.inteligencia-emocional.org/preguntas_frecuentes/index.htm

Aprenentatge cooperatiu:

<http://antalya.uab.es/ice/aprenentatgeentreiguals>

http://giac.upc.es/giac_repositorio_materiales_enlaces.htm

Educ@ment Referències Bibliogràfiques en Educació i Psicologia:

<http://teledoc.urv.es/educ@ment/.....>